

Treba mu je le več srčnosti, kakor nje je kazal do sedaj. Kajti jegovi bralci nikoli niso zvedeli, radi česa sta se Seidl in „Gosp.“ spopala? Dosti.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so v zlato Prago na Češkem odposlali svojega sina in naslednika, da ondi stalno prebiva sred českega naroda. Mladi cesarjevič je bil sijajno povsod sprejet in se Čehom prikupil zlasti z tem, da je slovesnim nagovorom in pozdravom povsod v lepi in gladki češčini odgovarjal. Mnogi trdijo, da se bo iz tega rodila sprava z Čehi; pomenljivo je že, da magjarski listi ministra Andrassyja povdarjajo potrebo take sprave. Bog jo daj brž doznati; potem bo moč nemškemu liberalizmu in centralizmu zlomljena. Cesar sami so se pa odpeljali v Toplice na Češkem obiskovat nemškega cesarja in saksonskega kralja, ki se ondi kopata. — Volitve razpisane so tudi na Salcburškem, Moravskem in Češkem. Konservativci se povsod močno gibljejo in si prizadevajo neznošljivo dragi liberalizem otresti, posebno kmetski ljudje. — Prepoved konje prodavati v tuje dežele je preklicana; vendar na nevarnosti, preteče nam od strani Italije, kaže to, da so Tirolski cesarski lovci zasedli sotesko, ki pelje čez planine mimo Štilfsa v Italijo; blizu Botzena pa stavijo lesenjače „barake“. Volitve na Ogerskem kažejo, da bodo zmagali vladini t. j. ministra Tiszajevi kandidati, čeravno je on sam v Debreczinu propal. Iz Prekmurskega še nismo nič zvedeli, kako ondi kaj volijo; do 14. avgusta bodo vse volitve dokončane.

Vnanje države. Papež Leon XIII. obžaluje veliko zgubo; izvrstni kardinal Franchi je umrl še le 59 let star. Zapustil je pa sv. Cerkvi veselo sporočilo, namreč: srečno pričeto sklepanje miru sv. Cerkve z Nemčijo in Rusijo. Silni Bismark je v Kissingu sprejel papeževega poslanika Massali-ta in z njim dogovoril mir za nemške katoličane; pregaujanje, razupita „kulturna borba“, bo kmalu nehala. Hvala Bogu, slava pa vstrajnosti nemških katoličanov! Pri novih volitvah so sijajno zmagali; imajo namreč 100 poslancev, nekatoliški konservativci 113. Tako stoji 213 poslancev proti 155 liberalcem; slednji so torej popolnem propali; tudi socialisti so v hudi borbi od 12 prejšnjih le 2 poslancev oteli, vendar število njihovih glasov se je pomnožilo do 800.000. To je vse osupnilo in Bismarka močno nagnilo, da sklene mir z sv. Cerkvijo! — Italijanski kralj in kraljica obiskujeta Lombardijo in povsod se godi hujskanje zoper Avstrijo; v Milanu so iz stolnega zvonika na mimo peljajočega se kralja vsipali 20000 listkov z napisi: „hajd v Trst, v Istrijo!“ Nemški cesar pa je po svojem poslaniku čestital, da Italijani povsod kralja tako slavijo (in proti Avstriji ščujejo). To so huda znamenja! — Angleži še niso zadovoljni z otokom

Ciprom, sedaj hočejo vzeti še otok Mitilenski. Ruski vojaki XI. kardela se vračajo domov; Rumuni marširajo v Dobrudžo, Srbi bodo 23. avg. priborjeno neodvisnost slovesno obhajali in kneza bržčas za kralja proglasili. Turški sultan zbira vedno več vojakov in v zasedenje Bosne in Hercegovine po avstrijskih vojakihi ni privolil, z Grki se pa hoče in tudi z Rusi iz dobra pogoditi, vendar Varne in Batuma še Rusom ni izročil in tudi Grkom nič zemljišča ni prepustil.

Bosna in Hercegovina. Turki so hotli marširanje Avstrijancev zavleči, a med tem redno in črno vojsko pripraviti, se z Italijo, Črnogoro, Srbijo, Rumunijo porazumiti za boj k jeseni in na zimo. Zato dela 3000 ljudi tabor pri Mitrovici za 50.000 mož. V Prizrenu se je sklenilo orožati vse mohamedanske Arnaute, v Bosni in Hercegovini pa prirediti črno vojsko. V Serajevu je divji Hadži Lojo napravil punt zoper turško gosposko, pregнал Mazar-pašo, Hafiz-pašo pa v Sarajevski grad zaprl, obema hiše izropal in sultanovo orožarnico spraznil ter vse orožje razdelil med prostovoljne brambovce. Razdelilo se je že prej mnogo pušek, tako, da so bosenski turški vstaši res dobro orožani. Bogati Kulinovič-beg zbira v Travniku 30.000 mož, kakor pravijo. Tudi v Mostaru je nastala rabuka, v kateri je bilo mnogo turških odličnikov ubitih. Redna turška vojska se pa je med tem pomikala povsod proti Mitrovici nazaj. Sedaj naši niso mogli dalje čakati in so 29. jul. začeli marširati v Bosno pri Samacu, Brodu, Gradiški in Kostanjci; 1. avg. je tudi fml. Jovanovič iz Dalmacije vdrl v Hercegovino nad Imoski in Vergorac v Ljubuško proti Mostaru; 4. avg. zadene pri Čitluku, 5 ur pred Mostarom, na 500 Turkov, dobro po višinah nastavljenih. Takoj pošlje nad nje 7. bataljon lovcev, 27. reg. pešcev in 1 baterijo; po kratkem boju se spustijo Turki v pobeg zapustivši več mrtvecev, 13 vovljencev, 1 zastavo, 100 pušek in 3 konje; naših so samo 4 lovci ranjeni. Drugi den 5. avg. ob 6. uri zvečer so Avstrijanci obhajali veseli vhod v Mostar, glavno mesto Hercegovine, turška redna in črna vojska je pobegnila. Bolenih še pa vedno izvažajo iz Dalmacije v Trst, te dni zopet 80. Pri Kostanjci so naši šli 29. jul. po mostu čez Uno in brez vsakih opovirkov prodirali proti Novemu do železnici v Banjoluko. Isti den je šla pri Gradiški VII. divizija čez Savo, vzela Berbir in nadvojvoda Janez Salvator je brez upora zasel veliko mesto Banjoluko. Povsod je bil prijazno sprejet. Celó drugače se pa godi glavnemu oddelku pod Filipovičem, ki je Savo prekoračil pri Brodu, in potem grofu Szapari-tu, ki je pri Samacu mahnil v Bosno. Od Broda naprej do Derventa je samo 6 ur hoda; bila je 30. jul. strašna vročina, vojaki z strelivom in živežem obloženi trpeli so neizmerno žejo, ker ni bilo nikder kaplje vode dobiti. Opoldne je došel fem. Filipovič v Dervent, malo mestice z 2000 prebivalcev; bil je dobro sprejet. Vojaki pa so za njim prišli ob 4. uri ter se pripravljali na večerjo in

počivanje pod milim nebom. Na 6urnem potu so zlasti Štajerci veliko trpeli; od regimenta Belgier je 800 mož opešalo, vendar brž opomoglo in za tovarši prišlo, 13 jih je na solnčarici zbolelo, 9 pa umrlo. Solnčarica je vnetje možganov od solnea. Od reg. Hartung, poroča „Tagespošta“, je pa 31 mož na solnčarici umrlo, pokopali so jih na katoliškem pokopališču v Derventu. Ali nesrečam še ni bilo konca. V noči okoli 10. ure in potem še enkrat ob 2. uri se vzdigne strahovit vihar in na uboge vojake se ulije grozna ploha. Vse je bilo v eni vodi in mokro do kože. Ob enem je nevihta razdrila telegraf, vtrgala most čez Savo in podrla vse mostove in skazila steze naprej proti Foči, kamor so bili vojaki napoteni. Ali na pot podati se ni bilo mogoče; celi dan 31. aug. je dežilo in 1. aug. so vojaki obleko sušili. Še le 3. aug. se je dalje šlo. Med tem so pijonirji mostove in steze popravili in major Milinkovič je z 1 škadrono 7. reg. husarjev daleč v Bosno mahnil na ogledovanje; 1. aug. je prihajal v Dobož 12 ur za Derventom, 2. aug. v Maglaj, kder je bil na videž prijazno sprejet. Potem je še jahal 7 ur dalje do Žepce. Ali tukaj so iz pušek v naše streljali, pali so 3 husarji. Malinkovič se obrne nazaj v Maglaj, kder so ga Turki že pričakovali blizu mesta v soteski; husarji videvši, da ne morejo več ne na stran ne nazaj, se zaženejo po tesni stezi sredi skoz sovražnike in pridejo srečno do naših predstraž blizu Doboja, toda zgubili so 70 tovaršev, ki so mrtvi obležali. Med tem sta se bližala Filipovič in Szapari Maglaju, da mesto kaznita. Poprej je Szapari v Gračanici z Turki že imel 3 urni boj in se potem potegnil k reki Bosni pri Doboju, kder je tudi Filipovič stal. Sedaj začneta 5. augusta marširati vsak na svoji strani Bosne proti Maglaju, toda že pri Kosovi, 4 ure pred Maglajem, trčita na 1500 Turkov, ki so bili na širni višini nastavljeni; 27. rezerv. reg. je Turke motil z streljanjem od preja, 27. bataljon lovecev in 52. reg. pešcev pa sta vkrenola na desno v hribe sovražniku v stran in za hrbet; ob enem je 7. reg. (Marojčič) pritiskal od leve strani, ob 6. uri je bilo vse razstavljeno, začne se boj, ki pa ni dolgo trajal, ker so Turki brž odbežali v Maglaj. Vse te praske niso bile znatne, če izvzamemo nesrečo, ki je husarje zadela. V Gračanici je bil ranjen nadlajtnant Vukmirovič in 4 moži, pri Kosovi pa je od 27. reg. usmrten bil 1 mož, ranjen lajtnant Zamponi in 5 mož, od 7. reg. (Marojčič) je pal 1 mož, ranjenih pa je bilo 7 mož.

Za poduk in kratek čas.

Bosna.

V. Prijateljska roka je „Slov. Gosp.“ doposlala iz Oseka, kamor je sprva tudi največ vojakov iz slovenskega Štajerskega odrinilo, prav

zanimivih potopisnih listov. Visoko učeni gospod nam jih je obljubil nadaljevati iz Broda in potem iz Bosne, če mu Bog da življenje in zdravje. Radi bi z objavljanjem dnes začeli pa ne moremo. Treba nam je spregovoriti še o verskih razmerah Srbo-Hrvatov, prebivalcev Bosne in Hercegovine. Tako bo „Slov. Gosp.“ skončal pojasnilo in poduk, ki ga je svojim častitim bralcem gledé novih avstrijskih dežel dati namenil. Zastran vere so naši bratje Srbi-Hrvati razklani na troje. Večina veruje, Bogu bodi hvala, v Sina božjega — Jezusa Kristusa, ali žali Bog okoli 400.000 duš časti krivega preroka Mohameda. Sin božji je ustanovil le eno pravo svojo duhovno kraljestvo na zemlji, le eden hlev z enim višjim pastirjem, namreč edino katoliško Cerkvo z rimskim papežem kot pravim naslednikom sv. Petra. Ostalo je tako z malimi izjemki celih 900 let. Naenkrat se predrzne carigradski greški patrijarh zvezo z rimskim papežem pretrgati. Proglasil se je sam za vrhovnega patrijarha ali papeža. Žali Bog so mu pritrdili mnogi, skoro vsi greški škofi ter so postali razkolniki. V isto razkolništvo so kmalu potegnili tudi slovanske Ruse, Bolgare in Srbe. Verujejo večidel vse, kar katoliška vera uči, imajo tudi pravih mešnikov in vseh 7 zakramentov. Ali, odtrgani od središča apostolske edinosti v Rimu, pogrešajo tudi blagosloni upliv rimskih papežev; jihovi škofi so popolnem odvisni od turškega sultana, od ruskega cara in sploh od svetnih vladarjev. Škofovski sedeži se kupujejo, župniški tudi, vrh tega je še nižja duhovščina oženjena, deloma silno nevedna in nima in tudi imeti ne more moči, požrtvovalnega poguma, upliva in uspehov, ki odlikujejo katoliško duhovenstvo. Celó ruski pisatelji na primer Homjakov priznavajo, da se imajo zapadne Evrope narodi za svojo visoko omiko in svetovno veljavo zahvaliti v prvi vrsti rimskim papežem in duhovništvu svete katoliške Cerkve. Najboljši del razkolniške duhovščine so redovniki in redovnice. Slovanom, ki so v tem nesrečnem razkolništvu, pravijo Slovenci, da so „staroverci“, sami pa se nazivljajo: „pravoslavni“ kristijani. Sedaj pa lahko bolj jasno povemo, kako so Srbo Hrvati gledé vere razklani na troje: prvi so katoličani, drugi pravoslavni kristijani, tretji pa mohamedanski neverniki! Katoličanom pripadajo z malimi izjemki vsi Hrvati in le malo Srbov. Hrvati imajo nadškofa v Zagrebu in v Zadru, škofov pa v Trstu, v Poreču, na Krškem otoku, potem v Djakovaru, Križevcih, dalje v Dalmaciji: v Šibeniku, Spljetu, Hvaru, Dubrovniku in Kotoru. Na Ogerskem pa spadajo katoliški Hrvati in Srbi pod razne škofije in tudi njihovo število znatno ni. Pač pa jih je mnogo v Bosni in Hercegovini: 185000 duš ter imajo škofa v Mostaru in apostolskega vikarija v Busovači blizu Travnika. Cerkev imajo silno malo, samo 11 (razun samostanskih). Turki so namreč zidanje novih cerkvá ovirali, kolikor so le mogli. Največ zaslug, da se je katoličanstvo ohranilo v